

Lagrådsremiss

Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m.

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 7 oktober 2004

Bosse Ringholm

Ulf Rehnberg
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att vissa kapitalförsäkringar skall beskattas med den lägre skattesatsen för avkastningsskatt, som annars bara gäller för pensionsförsäkringar och andra former av pensionssparande. De försäkringar som är aktuella för den lägre skattesatsen är sådana som meddelas inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som uppfyller samtliga krav, förutom etableringskravet, som ställs för att en försäkring skall betraktas som en pensionsförsäkring. Dessa försäkringar skall också undantas från förmögenhetsskatt.

Vidare föreslås att innehavare av utländska försäkringar skall ha rätt till nedsättning av avkastningsskatt med ett belopp som motsvarar den kupongskatt som har betalats och som kan hänföras till försäkringen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt	6
3	Ärendet och dess beredning.....	8
4	Bakgrund	9
4.1	Nuvarande regler om pensions- och kapitalförsäkringar	9
4.2	Utredning om översyn av den skattemässiga behandlingen av tjänstepensioner och privat pensionssparande, m.m.	11
5	Individualiserad avkastningsskatt.....	11
6	Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar	13
7	Slopad förmögenhetsbeskattning för vissa livförsäkringar	15
8	Nedsättning av avkastningsskatt för erlagd kupongskatt	16
9	Effekter för offentliga finanser, m.m.....	17
10	Författningskommentar	18
10.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.....	18
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt	19
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian Beskattning av livförsäkringar och EG-rätten (Ds 2003:65).....	20
Bilaga 2	Utdrag ur departementspromemoriens Beskattning av livförsäkringar och EG-rätten (Ds 2003:65) lagförslag.....	23
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser till departements- promemorian Beskattning av livförsäkringar och EG-rätten (Ds 2003:65)	27
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanser till Svenska Bankföreningens hemställan om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel (Fi2003/2196).....	28

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
2. lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 9 och 10 a §§ lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra och tredje styckena.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 och 7 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget.

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader skall skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning skall också göras om hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller avsättning som avses i 3 § fjärde stycket helt upplöses under beskattningsåret. Överlåtts ett helt försäkringsbestånd från ett livförsäkringsföretag till ett annat sådant företag eller sker fusion en-

Föreslagen lydelse

9 §¹

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra och fjärde styckena.

Med pensionsförsäkring jämställs i denna paragraf en sådan kapitalförsäkring som

1. avses i 58 kap. 2 § andra stycket andra meningen inkomstskattelagen (1999:1229), eller

2. uppfyller villkoren i 58 kap. 6–16 §§ inkomstskattelagen, om den har meddelats i en sådan verksamhet som avses i 2 kap. 1 § 2 lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader skall skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning skall också göras om hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen eller avsättning som avses i 3 § fjärde stycket helt upplöses under beskattningsåret. Överlåtts ett helt försäkringsbestånd från ett livförsäkringsföretag till ett annat sådant företag eller sker fusion enligt 15 a kap. 1

¹ Senaste lydelse 1999:1264.

ligt 15 a kap. 1 eller 18 § försäkringsrörelselagen (1982:713) inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

eller 18 § försäkringsrörelselagen (1982:713) inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

10 a §²

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt hänförlig till försäkringen som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning medges endast om rätt till avräkning för den utländska skatten enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 14 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt *eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och* som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges endast om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 14 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Det åligger den skattskyldige att lämna den utredning som behövs för prövning av frågan om nedsättning av skatt. Har den skattskyldige visat att förutsättningar för nedsättning föreligger men inte förmått lämna samtliga de uppgifter som fordras för tillämpningen av nedsättningsreglerna får nedsättning ske med skäligt belopp.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas första gången vid 2006 års taxering.

2. Den nya bestämmelsen i 9 § tredje stycket 1 tillämpas endast på försäkringsavtal som ingåtts efter ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 1996:1236.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §³

Vid beräkning av den skattepliktiga förmögenheten skall som tillgång tas upp

1. privatbostadsfastighet och privatbostadsrätt,
2. småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet som på grund av ägarens begäran enligt 2 kap. 9 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229) är näringsfastighet,
3. den del av en näringsfastighet som inrymmer en bostadslägenhet som används eller är avsedd att användas av fastighetsägaren för eget eller närståendes boende,
4. aktie i ett aktieslag som är inregistrerat vid börs i det land där aktiebolaget är hemmahörande samt marknadsnoterad aktie i ett aktiebolag som är hemmahörande i Sverige om ett aktieslag i bolaget den 29 maj 1997 var eller senare har varit inregistrerat vid svensk börs med undantag för huvuddelägares aktie,
5. aktie i ett aktieslag som inte är marknadsnoterat i det land där aktiebolaget är hemmahörande med undantag för huvuddelägares aktie i ett aktiebolag i vilket finns ett aktieslag som är marknadsnoterat,
6. annan sådan delägar rätt som avses i 48 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen än aktie om delägarrätten inte är marknadsnoterad samt andel i handelsbolag med undantag för andel i juridisk person till den del den juridiska personen är skattskyldig,
7. annan marknadsnoterad delägar rätt än aktie, marknadsnoterad fordringsrätt och marknadsnoterad tillgång som avses i 52 kap. inkomstskattelagen,
8. livförsäkring med undantag för
 - a) pensionsförsäkring samt
 - b) livförsäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar,
9. rätt till livränta eller därmed jämförlig utbetalning med undantag för rätt till
 - a) utbetalning på grund av försäkring,
 - b) utbetalning på grund av tidigare anställning samt
 - c) underhållsbidrag,
10. kontobehållning med undantag för behållning på pensionssparkonto,
11. fordran i pengar och liknade betalningsmedel samt fordran avseende marknadsnoterad tillgång som anges i 4, 5 eller 7,
12. pengar och liknade betalningsmedel till den del de sammanlagt överstiger 25 000 kronor,
13. lösöre med undantag för

³ Senaste lydelse 2000:1345.

a) inre lösöre för personligt bruk,
b) yttre lösöre för personligt bruk till den del det enskilda föremålets värde understiger 10 000 kronor,
c) fordon som avses i 9 § första stycket fordonsskattelagen (1988:327) samt

d) lösöre som är deponerat på museum eller liknande inrättning, om tillgången inte ingår i sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 och 11 §§ inkomstskattelagen i annat fall än enligt 2 och 3.

Undantaget i första stycket 4 och 5 för huvuddelägares aktie tillämpas på

1. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier var inregistrerade vid börs vid utgången av år 1991, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan denna tidpunkt,

2. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier har inregistrerats vid börs första gången efter utgången av år 1991, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan inregistreringen,

3. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier har marknadsnoterats första gången efter utgången av år 1996, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan marknadsnoteringen,

4. aktie som har förvärvats med stöd av aktie som avses i 1–3, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan detta förvärv,

5. aktie som avses i 1–4 och som har förvärvats av ett barn eller barnbarn till huvuddelägaren och i förekommande fall därefter åter förvärvats av huvuddelägaren och som har innehafts direkt eller indirekt av ett barn, barnbarn eller av huvuddelägaren sedan först nämnda förvärv.

Med huvuddelägare avses sådan aktieägare som, ensam eller tillsammans med närstående, innehade aktier direkt eller indirekt motsvarande minst 25 procent för röstvärdet av aktierna i bolaget vid utgången av år 1991 i fråga om aktier i ett aktiebolag i vilket aktier var inregistrerade vid den tidpunkten och i övriga fall vid tidpunkten för inregistrering eller marknadsnotering som avses i andra stycket. Som huvuddelägare anses även dödsboet efter sådan aktieägare.

Med pensionsförsäkring jämställs i denna paragraf en sådan livförsäkring som

1. avses i 58 kap. 2 § andra stycket andra meningen inkomstskattelagen (1999:1229), eller

2. uppfyller villkoren i 58 kap. 6–16 §§ inkomstskattelagen, om den har meddelats i en sådan verksamhet som avses i 2 kap. 1 § 2 lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas första gången vid 2006 års taxering.

2. Den nya bestämmelsen i 3 § fjärde stycket 1 tillämpas endast på försäkringsavtal som ingåtts efter ikraftträdandet.

3 Ärendet och dess beredning

I februari 2003 tillsatte regeringen en arbetsgrupp inom Finansdepartementet för att se över reglerna om avkastningsskatt ur ett EG-rättsligt perspektiv. Under arbetets gång avgjorde EG-domstolen ett svenskt mål, Skandia och Ola Ramstedt mot Riksskatteverket (Skandiamålet), angående tjänstepensioner och vårt etableringskrav för avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för kostnader för framtida pensioner. Mot bakgrund av domen analyserade arbetsgruppen även om ändringar krävs i bl.a. inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt för att säkerställa att reglerna inte strider mot friheten att tillhandahålla tjänster enligt EG-fördraget.

Arbetsgruppens förslag redovisades i departementspromemorian Beskattning av livförsäkringar och EG-rätten (Ds 2003:65). Beträffande inkomstskatten lämnades två alternativa förslag. Det första alternativet utgick från att etableringskravet behålls. Det andra förslaget innebar att etableringskravet under vissa förutsättningar skulle slopas för försäkringar som meddelats av en EES-försäkringsgivare. För avkastningsskattens del föreslogs att skattskyldigheten även för försäkringar meddelade i Sverige skulle läggas på försäkringstagarna. Vidare föreslogs att det kapitalunderlag som i dag tillämpas för försäkringar meddelade utomlands, nämligen det tekniska återköpvärdet med vissa tillägg, skulle gälla även för försäkringar meddelade i Sverige. För fondförsäkringar skulle kapitalunderlaget normalt vara fondandelarnas värde. Arbetsgruppen föreslog även att den lägre skattesatsen om 15 procent skulle gälla för EES-försäkringar. Beträffande förmögenhetsskatt föreslogs att försäkringar som skulle vara pensionsförsäkringar, om de hade meddelats i en försäkringsrörelse som bedrivs i Sverige, under vissa förutsättningar skulle undantas från förmögenhetsskatt.

En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 1* och promemorians lagförslag, i för denna lagrådsremiss relevanta delar, finns i *bilaga 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2003/6597).

I lagrådsremissen behandlar regeringen de förslag i promemorian som avser avkastningsskatt och förmögenhetsskatt. Beträffande inkomstbeskattningen föranleder inte Skandiamålet någon omedelbart behov av lagstiftningsåtgärder. Detta eftersom redan gällande rätt medger det omedelbara avdrag för arbetsgivaren som följer av avgörandet, när det gäller sådana försäkringar som var uppe till bedömning i det målet. Denna bedömning görs också mot bakgrund av ett pågående mål i EG-domstolen mot Danmark om fördragsbrott (se avsnitt 4.1) som rör snarlika frågor som i Skandiamålet. Promemorians förslag om ändringar i inkomstbeskattningen tas därför inte upp i detta sammanhang.

I en hemställan från Svenska Bankföreningen, som getts in till Finansdepartementet i mars 2003, föreslås att nedsättning av avkastningsskatt på grund av innehav av en utländsk försäkring skall tillåtas i de fall försäkringen även belastats med svensk kupongskatt. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2003/2196). I lagrådsremissen behandlar regeringen även denna fråga.

4 Bakgrund

4.1 Nuvarande regler om pensions- och kapitalförsäkringar

Livförsäkringarna är enligt inkomstskattelagen (1999:1229, IL) antingen pensions- eller kapitalförsäkringar. Dessutom skiljer lagen mellan privata pensionsförsäkringar och tjänstepensionsförsäkringar. Premier för pensionsförsäkringar får dras av inom vissa beloppsramar och utbetalade belopp från försäkringarna beskattas. För kapitalförsäkringar gäller det motsatta. Premier för kapitalförsäkringar får i princip inte dras av, men i gengäld beskattas inte utfallande belopp.

För att en försäkring skall anses som en pensionsförsäkring ställs i inkomstskattelagen upp en rad s.k. kvalitativa villkor, 58 kap. 4–16 §§ IL. Exempelvis kan en försäkring anses som en pensionsförsäkring bara om den endast omfattar ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension.

Ett annat villkor som skall vara uppfyllt för att en försäkring skall anses vara en pensionsförsäkring, är att försäkringen har meddelats i en försäkringsrörelse som bedrivs i Sverige, det s.k. etableringskravet, 58 kap. 4 § IL. Undantag från etableringskravet finns dock för de fall när en utländsk medborgare eller svensk medborgare, som har varit bosatt utomlands, tecknat en försäkring under sin bosättning i utlandet. Som pensionsförsäkring räknas nämligen under sådana förhållanden också en försäkring som huvudsakligen avser ålders-, sjuk- eller efterlevandepension, om den försäkrade fick avdrag, skattereduktion eller någon liknande skattelättnad för premierna i bosättningslandet. Motsvarande gäller om arbetsgivaren betalat premier under den försäkrades bosättning eller förvärvsarbete utomlands, om betalningen inte räknats som inkomst för den försäkrade vid beskattningen i det landet och om detta förvärvsarbete var hans huvudsakliga förvärvsverksamhet. Dessa undantag regleras i 58 kap. 5 § IL.

Huruvida en försäkring i inkomstskattelagen är att betrakta som en kapital- eller pensionsförsäkring har inte bara betydelse vid inkomstbeskattningen utan även vid uttag av avkastningsskatt och förmögenhetsskatt. Avkastningsskatt tas ut med 15 procent på pensionsförsäkringar och med 27 procent på kapitalförsäkringar. För avkastningsskattens del gäller vidare att skattskyldigheten ligger på försäkringsgivaren om försäkringen är meddelad här i landet. För utländska försäkringar gäller i stället att innehavaren av försäkringen är skattskyldig. Kapitalunderlaget för avkastningsskatten skiljer sig också åt mellan inhemska och utländska försäkringar. För inhemska livförsäkringsföretag, pensionsstiftelser och understödsföreningar utgörs kapitalunderlaget av tillgångar minskat med finansiella skulder. För utländska försäkringar består kapitalunderlaget av tekniskt återköpsvärde med tillägg för upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott. En kapitalförsäkring är dessutom en skattepliktig tillgång vid beräkning av statlig förmögenhetsskatt, vilket en pensionsförsäkring inte är.

Av ett antal avgöranden från EG-domstolen framgår att ett etableringskrav strider mot principen om fri rörlighet för tjänster. Ett etableringskrav kan emellertid enligt EG-domstolen accepteras om det är

nödvändigt för att säkerställa sambandet i skattesystemet. Således har EG-domstolen godtagit belgiska regler som innebar att avdrag fick göras för premier till inhemska försäkringar, men inte för utländska. Detta kunde domstolen godta eftersom skillnaden i avdragshänseende komparerades genom att utfallande belopp från inhemska försäkringar beskattades medan utbetalade belopp från utländska försäkringar var skattefria (EG-domstolens domar den 28 januari 1992, Hans-Martin Bachmann mot Belgiska staten, mål C-204/90 och Kommissionen mot Belgiska staten, mål C-300/90). Det belgiska systemet för beskattning av livförsäkringspremier som var föremål för domstolens prövning överensstämmer alltså med det svenska.

I juni 2003 lämnade EG-domstolen ett förhandsavgörande beträffande ett svenskt mål som gällde en utländsk tjänstepensionsförsäkring (EG-domstolens dom den 26 juni 2003, Försäkringsaktiebolaget Skandia och Ola Ramstedt mot Riksskatteverket, mål C-442/01, Skandiamålet). Målet avsåg en försäkring som det svenska bolaget Skandia AB skulle teckna för att trygga pension i en livförsäkringsrörelse etablerad i en annan medlemsstat, dvs. etableringskravet skulle inte vara uppfyllt. Försäkringen skulle i övrigt uppfylla alla de kvalitativa villkoren för att betraktas som en pensionsförsäkring. EG-domstolen uttalade att bestämmelsen om fri rörlighet för tjänster utgör hinder mot att en försäkring, som tecknas i en försäkringsrörelse som är etablerad i en annan medlemsstat och som uppfyller samtliga villkor som i nationell rätt ställs på en tjänstepensionsförsäkring - utom villkoret att vara tecknad i en försäkringsrörelse som är etablerad i det egna landet - särbehandlas skattemässigt, med inkomstskatteeffekter som, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, kan vara mindre fördelaktiga.

Den 4 maj 2004 meddelade Regeringsrätten sin dom i ärendet (RÅ 2004 ref. 28). Regeringsrätten konstaterade att EG-domstolens dom innebär att det – oavsett hur frågan skall bedömas enligt den svenska inkomstskattelagstiftningen – inte är förenligt med gemenskapsrätten att förvägra en arbetsgivare omedelbart avdrag för premier till den aktuella försäkringen.

Regeringsrätten har också i ett överklagat förhandsbesked prövat ett antal beskattningsfrågor kring en privat livförsäkring som uppfyller alla kvalitativa och kvantitativa villkor för en pensionsförsäkring förutom att den skall tecknas i en annan medlemsstat i EU (Regeringsrättens dom den 17 september 2004, mål nr 1653-04). Prövningen har skett mot bakgrund av EG-rätten. Regeringsrätten fann därvid att avdragsrätt för en sådan försäkring inte föreligger. Däremot skall den när det gäller avkastnings- och förmögenhetsskatt behandlas som en svensk pensionsförsäkring, dvs. skattesatsen för avkastningskatt skall vara 15 procent och försäkringen skall inte tas upp som en tillgång vid beräkning av skattepliktig förmögenhet.

För närvarande pågår ytterligare ett mål om etableringskravet i EG-domstolen. Kommissionen har den 23 mars 2004 väckt talan vid EG-domstolen mot Danmark om fördragsbrott. Kommissionen yrkar att domstolen skall fastställa att Danmark har åsidosatt sina gemenskapsrättsliga skyldigheter genom att anta och vidmakthålla bestämmelser om livförsäkring och pensionsförsäkring enligt vilka rätten att göra avdrag för inbetalningar från den beskattningsbara inkomsten och rätten till

skattekredit för sådana inbetalningar endast är tillämplig i fråga om inbetalningar som gjorts för avtal som slutits med pensionsinstitut som har sitt säte i Danmark, medan några sådana skattefördelar inte medges för inbetalningar som gjorts med stöd av avtal som ingåtts med pensionsinstitut som har sitt säte i en annan medlemsstat. Regeringen har den 9 september 2004 beslutat att hos EG-domstolen ansöka om att få intervensera på Danmarks sida.

4.2 Utredning om översyn av den skattemässiga behandlingen av tjänstepensioner och privat pensionssparande, m.m.

Regeringen har nyligen tillkallat en särskild utredare som skall utreda den skattemässiga behandlingen av tjänstepensioner och privat pensionssparande (Dir 2004:99). Tjänstepensioner och privat pensionssparande är i dag skattesubventionerade. Utredaren skall bl.a. utvärdera den skattemässiga subventionens effekter på sparande och arbetsutbud, framför allt arbetsutbudet bland äldre personer. Uppdraget syftar till att anpassa den skattemässiga regleringen så att arbetsutbud och tillväxt gynnas. I detta ingår att förbättra och förenkla reglerna samt att öka likformigheten och neutraliteten i beskattningen av pensionssystemen.

Utredaren skall även utvärdera de skattemässiga effekterna av en inre marknad och en ökad rörlighet inom EU på pensionsområdet. Utifrån resultatet av utvärderingarna skall utredaren lämna förslag på lösningar och i övrigt anpassa den skattemässiga regleringen så att arbetsutbud och tillväxt gynnas och risken att skattebasen urholkas minimeras. Uppdraget skall redovisas senast den 1 december 2006.

5 Individualiserad avkastningsskatt

Regeringens bedömning: Frågan om en individualisering av skattskyldigheten för avkastningsskatt behöver beredas ytterligare innan några förslag till lagstiftningsåtgärder kan lämnas. Detsamma gäller frågan om ändrat kapitalunderlag för skatten.

Promemorians förslag: För försäkringar meddelade i Sverige skall försäkringstagarna vara skattskyldiga för avkastningsskatt. Det kapitalunderlag som i dag tillämpas för försäkringar meddelade utomlands, det tekniska återköpsvärdet, skall gälla även för försäkringar meddelade i Sverige. Till det tekniska återköpsvärdet skall läggas försäkringens andel av försäkringsföretagets tillgångar, minskat med finansiella skulder och tekniska återköpsvärden för andra försäkringar än fondförsäkringar. Om detta tillägg inte kan beräknas, skall försäkringens tekniska återköpsvärde i stället multipliceras med en uppräkningsfaktor. För fondförsäkringar skall kapitalunderlaget normalt vara fondandelarnas värde.

Remissinstanserna: Svenska kommunförbundet tillstyrker förslaget. Så gör också Länsrätten i Stockholms län, som dock befarar att förslaget

kan innebära betydande olägenheter för de arbetsgivare och arbetstagare som föreslås ta över skattskyldigheten från försäkringsföretagen.

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget och anser att det i praktiken är omöjligt att göra arbetsgivarna skattskyldiga för avkastningsskatten. Detta eftersom alla de stora kollektivavtalen på den svenska arbetsmarknaden numera innehåller inslag där den anställda helt eller delvis bestämmer var och hur hans pensionspremie skall placeras. Arbetsgivaren har inte och skall inte ha kännedom om de anställdas val. Försäkringsbolagen har enbart kännedom om de försäkrade med vilka de har all kommunikation. Arbetsgivarna i egenskap av försäkringstagare är ofta okända för försäkringsbolagen. Motsvarande synpunkter har också lämnats av *Föreningen Auktoriserade Revisorer*, *Tjänstemännens Centralorganisation*, *Landsorganisationen*, *Sveriges försäkringsförbund*, *Svenska föreningen för partsförvaltande institut för risk- och pensionsplaner (SIRP)*, och *Svenska Aktuarienämnden*. Aktuarienämnden påtalar också att om en anställd har parallell anställning hos flera arbetsgivare, så går dessa normalt in i samma försäkring. Arbetsgivarna går inte att dela upp retroaktivt. Försäkringsbolagen har också bestånd där försäkringstagaren är mer eller mindre okänd.

Kammarrätten i Jönköping ifrågasätter om inte föreslagna lagändringar bör anstå i avvaktan på resultatet av en större översyn av pensionsbeskattningen.

Skatteverket anser att avkastningsskatten efter de föreslagna ändringarna skulle bli omständlig och resurskrävande att hantera för verket.

Skälen för regeringens bedömning: I promemorian föreslogs att skattskyldigheten för avkastningsskatt skulle läggas på försäkringstagaren. Motivet för att flytta över den formella skattskyldigheten från försäkringsgivaren till försäkringstagarna är att nuvarande ordning inte är ändamålsenlig, om inte etableringskravet för att meddela pensionsförsäkringar behålls. Utan etableringskravet kan de skattskyldiga subjekten (försäkringsgivarna) vara etablerade utomlands och således inte vara skattskyldiga för avkastningsskatt. Dessutom innebär nuvarande regler att redovisning och betalning av skatten skiljer sig åt mellan försäkringar meddelade i Sverige respektive i en annan medlemsstat. Denna skillnad bör om möjligt utjämnas.

Förslaget i promemorian avsåg såväl privata pensionsförsäkringar som tjänstepensionsförsäkringar. För tjänstepensionsförsäkringarnas del innebär förslaget att arbetsgivaren i flertalet fall skulle bli skattskyldig för avkastningsskatt. Förslaget har i den delen mött kraftig kritik från remissinstanserna. Enligt regeringens uppfattning är de problem som remissinstanserna pekat på, inte minst de praktiska problemen, av sådan omfattning att förslaget att göra arbetsgivaren skattskyldig för de anställdas tjänstepensionsförsäkringar inte kan läggas till grund för lagstiftning i nuläget utan behöver beredas ytterligare. Regeringen avser således att fortsätta arbetet med att ta fram förslag om att individualisera skattskyldigheten och undersöka möjligheten att lägga den formella skattskyldigheten på förmånstagaren, dvs. i flertalet fall på den anställda.

Förslagen om att individualisera skattskyldigheten för privata livförsäkringar har inte mötts av lika omfattande kritik som motsvarande förslag för tjänstepensionsförsäkringar. Frågan om skattskyldighet för såväl privata livförsäkringar som tjänstepensionsförsäkringar bör dock

lösas i ett sammanhang. Frågan om skattskyldighet för privata pensionsförsäkringar, liksom frågan om kapitalunderlaget, kommer därför att ingå i det fortsatta arbetet.

6 Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar

Regeringens förslag: Skattesatsen för avkastningsskatt skall vara 15 procent för livförsäkringar som uppfyller villkoren i 58 kap. 6–16 §§ inkomstskattelagen (1999:1229, IL) även om de inte är att betrakta som pensionsförsäkringar. För livförsäkringar meddelade utomlands skall detta bara gälla om de har meddelats av en EES-försäkringsgivare i en verksamhet som bedrivs enligt lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag såvitt avser utländska försäkringar.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har uttalat sig i frågan om sänkt skattesats för utländska försäkringar tillstyrker förslaget. *Sveriges Försäkringsförbund* har dock påtalat att svenska försäkringar som uppfyller de kvalitativa kraven för en pensionsförsäkring, men där försäkringsgivaren och försäkringstagaren vid avtalets ingående har avtalat att försäkringen skall anses som en kapitalförsäkring, kommer att drabbas av avkastningsskatt med en högre procentsats. Detta innebär en olik behandling av inhemska och utländska kapitalförsäkringar som inte är acceptabel.

Skälen för regeringens förslag: I dag tas avkastningsskatt ut med 27 procent av beskattningsunderlaget för alla kapitalförsäkringar, oavsett om de har tecknats i Sverige eller i utlandet. Den lägre procentsatsen på 15 procent tillämpas, såvitt avser försäkringar, bara på pensionsförsäkringar. Bestämmelserna om skattesats finns i 9 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Eftersom livförsäkringar som har tecknats i en försäkringsrörelse som är etablerad i utlandet, med undantag för sådana försäkringar som regleras i 58 kap. 5 § IL, alltid betraktas som kapitalförsäkringar, tas avkastningsskatt ut med en högre procentsats på en utländsk försäkring även om den skulle ha varit en pensionsförsäkring om den hade tecknats i en rörelse som bedrivs i Sverige, dvs. även om samtliga villkor i 58 kap. 6–16 §§ IL är uppfyllda.

Som framgår av avsnitt 4.1 har Regeringsrätten funnit att en försäkring som nu beskrivits, med hänsyn till EG-rättens regler om fri rörlighet för tjänster, skall ha en skattesats på 15 procent. Regeringsrätten har i detta fall alltså ansett att en tillämpning av svensk lagstiftning kommer i konflikt med EG-rätten och tillämpat en annan skattesats för försäkringen än vad som följer av en uttrycklig bestämmelse i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Bestämmelsen i lagen bör därför ändras så att en tillämpning av den inte kommer i konflikt med EG-rätten. Det innebär att det bör införas en uttrycklig regel att utländska försäkringar, som hade

varit pensionsförsäkringar om de hade tecknats i en försäkringsrörelse som bedrivs i Sverige, omfattas av den lägre procentsatsen.

Regeringen ser emellertid inte någon anledning att utsträcka denna ändring längre än vad som föranleds av vårt medlemskap i EU. Ändringen bör därför bara omfatta försäkringar som meddelas inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Utländska försäkringsföretags möjligheter att verka i Sverige regleras i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige. För försäkringsgivare vars hemland hör till EES (EES-försäkringsgivare) gäller att de kan bedriva s.k. gränsöverskridande verksamhet. Möjligheten att bedriva sådan verksamhet regleras i 2 kap. 1 § 2 nämnda lag. Med gränsöverskridande verksamhet avses att en EES-försäkringsgivare från ett utländskt driftställe meddelar försäkring utan att det sker genom t.ex. ett dotterbolag eller en filial här i landet. En grundförutsättning för att en EES-försäkringsgivare skall få bedriva verksamhet i Sverige är att tillstånd finns i hemlandet att driva försäkringsrörelse. Därutöver krävs att Finansinspektionen från den behöriga myndigheten i försäkringsgivarens hemland har erhållit en underrättelse som bl.a. skall innehålla uppgifter om vilket eller vilka slag av åtaganden försäkringarna skall täcka samt ett intyg utfärdat av hemlandsmyndigheten om försäkringsgivarens kapitalbas och de försäkringsklasser försäkringsgivarens koncession omfattar. I likhet med vad som föreslås i promemorian anser regeringen att ett rimligt kvar för att den lägre skattesatsen skall komma i fråga är att försäkringsgivarens verksamhet bedrivs i enlighet med reglerna i lagen om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

Även om en livförsäkring uppfyller alla kvalitativa krav, inklusive etableringskravet, för att vara en pensionsförsäkring, skall den inkomstskatterättsligt behandlas som en kapitalförsäkring om så bestämts när avtalet ingicks, 58 kap. 2 § andra stycket andra meningen IL. Dessa kapitalförsäkringar bör inte behandlas annorlunda än de som meddelas av en EES-försäkringsgivare. Även dessa försäkringar bör därför beskattas med den lägre skattesatsen. Ändringen för denna typ av försäkringar bör dock endast gälla för försäkringsavtal som ingåtts efter ikraftträdandet av förslaget.

Förslaget föranleder ändringar i 9 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

7 Slopad förmögenhetsbeskattning för vissa livförsäkringar

Regeringens förslag: Livförsäkringar som uppfyller villkoren i 58 kap. 6–16 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) skall undantas från förmögenhetsbeskattning även om de inte är att betrakta som pensionsförsäkringar. För livförsäkringar meddelade utomlands skall detta bara gälla om de har meddelats av en EES-försäkringsgivare i en verksamhet som bedrivs enligt lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag såvitt avser utländska försäkringar.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har uttalat sig i frågan, utom *Skatteverket*, har tillstyrkt förslaget.

Skatteverket anser att en beloppsgräns för skattefri försäkring bör gälla och anför bl.a. följande. Som bestämmelserna är i dag har avdragsbestämmelserna ett samband med de förmögenhetsskatterättsliga bestämmelserna. Detta fungerar som en återhållande kraft för att begränsa storleken på den skattefria delen av förmögenheten. Man tecknar inte gärna en pensionsförsäkring på högre belopp än som man får avdrag för vid inkomstbeskattningen. Den föreslagna bestämmelsen torde skapa ett incitament för skattskyldiga som beskattas för förmögenhet att teckna försäkringar på högre belopp än de hade gjort om premien hade varit avdragsgill. Härigenom införs ytterligare en möjlighet att undvika förmögenhetsbeskattning. Det är visserligen inte så enkelt att skapa fungerande regler för en beloppsbegränsning av den försäkringsförmögenhet som bör undantas för beskattning, men verket anser ändå att detta är nödvändigt.

Sveriges Försäkringsförbund ställer sig positivt till förslaget att utländska kapitalförsäkringar som uppfyller de kvalitativa kraven för pensionsförsäkring inte ska vara föremål för förmögenhetsskatt. Så som förslaget utformats innebär det en olik behandling av svenska kapitalförsäkringar som uppfyller samma kvalitativa villkor som en pensionsförsäkring. En sådan olik behandling är inte acceptabel i längden.

Skälen för regeringens förslag: Kapitalförsäkringar skall tas upp som en tillgång vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten. Motsvarande gäller inte för en pensionsförsäkring. En utländsk försäkring kommer därför att vara en tillgång som skall tas upp vid beräkningen oavsett om samtliga kvalitativa villkor för en pensionsförsäkring, utom etableringskravet, är uppfyllda. Situationen liknar alltså den som beskrivits för de skilda skattesatserna för avkastningsskatt i föregående avsnitt. Som framgår av avsnitt 4.1 har Regeringsrätten funnit att en sådan försäkring inte skall tas upp som en tillgång vid beräkning av förmögenhetsskatt. Även i lagen om statlig förmögenhetsskatt finns bestämmelser som står i strid med Regeringsrättens avgörande. En uttrycklig ändring bör därför göras så att utländska försäkringar, som hade varit pensionsförsäkringar om de hade tecknats i en försäkringsrörelse som bedrivs i Sverige, undantas från förmögenhetsbeskattning.

Skatteverket har pekat på att förslaget betyder att ytterligare en möjlighet att undvika förmögenhetsbeskattning skapas. Regeringen har för-

ståelse för denna synpunkt. Samtidigt bör de villkor som omgärdar en pensionsförsäkring göra det mindre attraktivt att låsa större förmögenheter i den här typen av försäkring. Exempelvis kan utbetalningar från försäkringen ske först när förmånstagaren fyllt 55 år och utbetalningarna måste normalt ske under minst fem år. Försäkringen får inte heller överlåtas, pantsättas eller återköpas utom i vissa särskilt reglerade undantagsfall. Enligt regeringens bedömning kommer därför förslaget att ha en mycket begränsad effekt när det gäller skattebasen för förmögenhetsskatten. Som verket påtalat är det inte heller så enkelt att skapa fungerande regler för en beloppsbegränsning. Regeringen föreslår därför inte någon sådan begränsning.

I likhet med förslaget om sänkt skattesats för avkastningsskatt, finns det beträffande denna ändring inte anledning att utsträcka den längre än vad som föranleds av vårt medlemskap i EU. Endast försäkringar meddelade av EES-försäkringsgivare bör således kunna undantas från förmögenhetsskatt. Kravet på att verksamheten skall bedrivas enligt lagen om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige bör också gälla.

Även försäkringar meddelade i Sverige, som uppfyller kraven på att vara en pensionsförsäkring, men som parterna valt att betrakta som kapitalförsäkringar, bör undantas från förmögenhetsbeskattning (jfr avsnitt 6). Ändringen i denna del bör endast gälla för avtal som ingås efter ikraftträdandet av förslaget.

Förslaget föranleder ändringar i 3 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

8 Nedsättning av avkastningsskatt för erlagd kupongskatt

Regeringens förslag: Innehavare av utländska försäkringar som är skattskyldiga för avkastningsskatt skall ha rätt till nedsättning av avkastningsskatten motsvarande den kupongskatt som betalats och som kan hänföras till försäkringen.

Bankföreningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom dåvarande *Riksskatteverket* tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Riksskatteverket* anser att Bankföreningens hemställan är tänkvärd, men att de närmare skatteeffekterna av framställan bör utredas innan en ändring görs.

Skälen för regeringens förslag: Obegränsat skattskyldiga som innehar en kapitalförsäkring som är meddelad i en försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige eller innehar en försäkring som enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) är att anse som en pensionsförsäkring är skattskyldiga till avkastningsskatt (2 § första stycket 7 lagen [1990:661] om avkastningsskatt på pensionsmedel). Sådana skattskyldiga har samtidigt enligt 10 a § samma lag rätt till nedsättning av avkastningsskatten för den utländska skatt som innehavaren

eller försäkringsgivaren har betalat och som är hänförlig till försäkringen i fråga. Sådan nedsättning ges dock endast om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Nedsättning av avkastningskatten på grund av att försäkringsinnehavet belastats med utländsk källskatt på avkastningen är således möjlig.

I vissa fall kan dock sådana försäkringar också belastas med svensk kupongskatt enligt kupongskattelagen (1970:624). Kupongskatt tas ut på utdelning på svenska aktier m.m. till fysiska personer som är begränsat skattskyldiga i Sverige eller utländska juridiska personer där utdelningen inte är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från ett fast driftställe i Sverige. I de situationer den utländska försäkringen innehåller svenska aktier eller andelar i svenska värdepappersfonder och utdelning erhållits på grund av detta, skall således kupongskatt betalas av det utländska skattesubjektet, dvs. oftast den utländske försäkringsgivaren. För denna svenska skatt föreligger emellertid ingen rätt till avräkning enligt nuvarande regler.

Det kan därigenom konstateras att avkastningen av den utländska försäkringen i vissa fall beskattas mer än en gång. Först genom att avkastningskatt erläggs och sedan genom att kupongskatt på utdelningar hänförliga till försäkringsinnehavet också betalas.

För att undvika en sådan risk för dubbelbeskattning av utländska försäkringar – vilket också torde kunna stå i strid med Sveriges åtagande som medlem i EU – föreslås att en rätt till nedsättning för kupongskatten införs i dessa fall. Därigenom får den skattskyldige rätt till nedsättning av avkastningskatten för den utländska skatt som betalats på försäkringskapitalet och för den svenska kupongskatt som erlagts.

De närmare skatteeffekter som förslaget får, och som analyserats under beredningen av ärendet, överensstämmer med de principer som gäller för bl.a. undvikande av dubbelbeskattning av inkomster. Något behov av ytterligare utredning om de närmare skatteeffekterna av förslaget, som *Riksskatteverket* efterlyser, föreligger inte.

Förslaget föranleder ändring i 10 a § lagen om avkastningskatt på pensionsmedel.

9 Effekter för offentliga finanser, m.m.

Effekterna av den sänkta avkastningskatten och den slojade förmögenhetsbeskattningen för vissa livförsäkringar är beroende av i vilken utsträckning som nytteknande av försäkringar som uppfyller ställda villkor kommer att ske. Frågan är alltså i vilken utsträckning dessa förändringar påverkar individens incitament att välja denna sparform, framför andra med något högre skattebelastning. Vid bedömningen av denna fråga bör beaktas att sparandet är bundet och kan lyftas först vid 55 års ålder. Vidare måste utbetalningarna från försäkringen ske under minst fem år. Under dessa fem år måste dessutom utbetalningarna ske med samma eller stigande belopp. Det går således inte att tillgodogöra sig hela sparandet i direkt anslutning till att man uppnått 55 års ålder. Försäkringen får inte heller överlåtas, pantsättas eller återköpas, utom i vissa särskilt reglerade undantagsfall. Dessa restriktioner bör medföra att

denna sparform i mycket ringa omfattning kommer att ersätta sparande som kapitalbeskattas enligt vanliga regler och som förmögenhetsbeskattas. Sammantaget medför detta att effekterna av förslagen för de offentliga finanserna kan antas vara försumbara.

När det gäller förslaget om nedsättning av avkastningsskatt för erlagd kupongskatt kan det konstateras att sparandet i försäkringar utomlands är av begränsad omfattning. Vidare bör man kunna utgå från att de utländska försäkringsbolagen i ringa utsträckning placerar sitt kapital i svenska värdepapper. Även detta förslag bedöms därför ha försumbara effekter för de offentliga finanserna.

Förslagen bedöms inte medföra några budgetmässiga konsekvenser för de tillämpande myndigheterna. De bedöms inte heller få några konsekvenser för företagen.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

9 §

Ändringen i *första stycket* är en följd av att ett nytt tredje införs. Genom införandet av ett nytt tredje stycket blir nuvarande tredje stycket ett fjärde stycke.

I ett nytt *tredje stycke* utvidgas kretsen av försäkringar som med avseende på skattesatsen för avkastningsskatt skall betraktas som pensionsförsäkringar. Den första punkten avser försäkringar som har meddelats i Sverige, antingen i en svensk livförsäkringsrörelse eller av ett utländskt livförsäkringsföretag med fast driftställe i Sverige. De försäkringar som med ändringen kommer att få en lägre skattesats är sådana som egentligen skulle betraktas som pensionsförsäkringar, men där avtalsparterna ändå har kommit överens om att de skall betraktas som kapitalförsäkringar, jfr 58 kap. 2 § andra stycket andra meningen inkomstskattelagen (1999:1229, IL).

För försäkringar meddelade utomlands skall också den lägre skattesatsen tillämpas i vissa fall. Detta regleras i den andra punkten. Det gäller dock endast sådana försäkringar som uppfyller alla kvalitativa krav i IL för att betraktas som en pensionsförsäkring, utom etableringskravet. Vidare har begränsningar gjorts genom att det endast är sådana försäkringar som meddelats av EES-försäkringsgivare som kan komma i fråga. Dessutom krävs att de bedriver sin verksamhet enligt de regler som gäller för en sådan försäkringsgivares gränsöverskridande verksamhet enligt lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige, jfr 2 kap. 1 § 2 den lagen. Innebörden av detta beskrivs närmare i avsnitt 6.

Kopplingen till 58 kap. 6–16 §§ IL, vilken gäller för båda punkterna, innebär en rad inskränkningar i möjligheterna att förfoga över försäkringen. Exempelvis innebär 58 kap. 16 § IL att det i försäkringsavtalet måste skrivas in att försäkringen inte får pantsättas eller belånas och att den inte heller får överlåtas eller återköpas utom i vissa särskilt reglerade

situationer. Vilka dessa situationer är regleras i 58 kap. 17-18 §§ IL. De försäkringar som med förslaget kommer att få en lägre skattesats är alltså bara i undantagsfall möjliga att överlåta eller återköpa. Vidare innebär kopplingen till 58 kap. 16 § IL att det i avtalet för dessa försäkringar måste skrivas in att de inte får ändras på sådant sätt att försäkringen inte längre uppfyller villkoren för pensionsförsäkring. I denna del är bestämmelsen sammanlänkad med 3 § försäkringsavtalslagen (1927:77), vilken innebär att förfoganden som sker i strid med villkor som skall tas in i avtalet enligt 58 kap. 16 § IL är utan verkan. I förslaget till ny försäkringsavtalslag återfinns motsvarande bestämmelse i 14 kap. 14 § (prop. 2003/04:150).

Det får naturligtvis ankomma på den skattskyldige att visa att samtliga förutsättningar är uppfyllda för att den lägre skattesatsen skall bli tillämplig.

10 a §

Ändringen i *första stycket första meningen* innebär att den som innehar en utländsk försäkring för vilken avkastningsskatt skall betalas enligt 2 § första stycket 7, med vilken i detta sammanhang får jämföras en panthavare som anges i andra stycket nämnda paragraf till en sådan försäkring, har rätt till nedsättning av denna skatt motsvarande betald kupongskatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen. Härmed avses den faktiska kupongskatt som slutligt belastat försäkringen och påförts den skattskyldige, dvs. efter att t.ex. skatteavtal beaktats. Motsvarande gäller också om utländsk skatt sätts ned på grund av den svenska kupongskatten. Nedsättningen av avkastningsskatten skall då självklart endast avse den utländska skatt som betalas efter nedsättningen.

Medför t.ex. ett skatteavtal att kupongskatt inte skall tas ut med 30 procent utan med 15 procent är det detta som är utgångspunkten för beräkningen av det belopp med vilket kupongskatt skall avräknas. Vid bedömningen av om den skattskyldige har någon kvarstående outnyttjad avräkningsbar skatt (se sista meningen i stycket), skall detta även omfatta kupongskatt som erlagts till följd av försäkringsinnehavet.

Ändringen i *första stycket andra meningen* är en följd av att lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt inte omfattar kupongskatten.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

3 §

I ett nytt *fjärde stycke* utvidgas kretsen av försäkringar som inte skall tas upp som tillgång vid beräkning av statlig förmögenhetsskatt. Det är samma typ av försäkringar som skall beskattas med den lägre skattesatsen för avkastningsskatt, jfr kommentaren till 9 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Sammanfattning av departementspromemorian Beskattning av livförsäkringar och EG-rätten (Ds 2003:65)

I februari 2003 tillsatte regeringen en arbetsgrupp inom Finansdepartementet för att se över reglerna om avkastningsskatt ur ett EG-rättsligt perspektiv.

Under arbetets gång har EG-domstolen avgjort ett svenskt mål den 26 juni 2003, Skandia mot Riksskatteverket, angående tjänstepensioner. Frågan gällde om vårt etableringskrav för avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för kostnader för framtida pensioner är förenligt med EG-rätten. Ärendet avsåg ett överklagat förhandsbesked. EG-domstolen uttalade att ett etableringskrav utgör ett hinder mot EG-fördragets frihet att tillhandahålla tjänster om kravet innebär att utländska etableringar kan missgynnas i något fall. Mot bakgrund av denna dom har arbetsgruppen inte bara diskuterat ändringar i fråga om avkastningsskatten utan även analyserat om ändringar krävs i bl.a. inkomstskattelagen (1999:1229, IL) och lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt för att säkerställa att reglerna inte strider mot friheten att tillhandahålla tjänster enligt EG-fördraget.

Avkastningsskatt

De olikheter som i dag finns i behandlingen av livförsäkringar meddelade utomlands jämfört med sådana som är meddelade i Sverige föreslås slopas.

Arbetsgruppen föreslår att skattskyldigheten, som i dag gäller för svenska försäkringsföretag, flyttas till försäkringstagarna. I dag är försäkringstagaren bara skattskyldig om han har tecknat en försäkring utomlands.

Det kapitalunderlag som i dag tillämpas för försäkringar meddelade utomlands, nämligen det tekniska återköpvärdet, skall i fortsättningen gälla även för försäkringar meddelade i Sverige. Till det tekniska återköpvärdet skall dock läggas försäkringens andel av försäkringsföretagets tillgångar, minskat med finansiella skulder och tekniska återköpsvärden för andra försäkringar än fondförsäkringar. Om detta tillägg inte kan beräknas, skall försäkringens tekniska återköpsvärde i stället multipliceras med en uppräkningsfaktor. Denna skall baseras på förhållandet mellan å ena sidan skillnaden mellan svenska försäkringsföretags tillgångar och finansiella skulder och å andra sidan dessa företags försäkringstekniska avsättningar. För fondförsäkringar skall kapitalunderlaget normalt vara fondandelarnas värde.

Slutligen föreslår arbetsgruppen att den lägre skattesatsen om 15 procent också skall gälla för utländska försäkringar. Detta gäller dock bara om försäkringen hade varit en pensionsförsäkring om den hade varit tecknad i Sverige. Villkoren i 58 kap. 6–16 §§ IL skall sålunda vara uppfyllda. Vidare måste försäkringen ha meddelats i en verksamhet som bedrivs här enligt lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige av en EES-försäkringsgivare.

Arbetsgruppen har diskuterat Skandiamåden i förhållande till gällande regler om tjänstepensionsförsäkringar. Inför EG-domstolen har regeringen genom sitt ombud redovisat uppfattningen att nuvarande regelverk ger arbetsgivare omedelbar avdragsrätt för premier till tjänstepensionsförsäkringar av i målet aktuellt slag och att någon oförmånlig behandling av utländska försäkringar därför inte föreligger. Regeringsrätten har ännu inte tagit slutlig ställning i Skandiamålet. Det är därför inte slutligen fastställt hur reglerna i inkomstskattelagen skall tillämpas när en arbetsgivare tecknar en livförsäkring i ett utländskt försäkringsföretag under de förutsättningar som föreligger i Skandiamålet.

Arbetsgruppen har inte funnit anledning att spekulera i hur utgången kommer att bli, utan har i stället diskuterat vilka åtgärder som enligt arbetsgruppen är lämpliga att vidta oavsett vilken bedömning som Regeringsrätten gör i målet.

Arbetsgruppen har två förslag till lösningar, utan att förorda något av dem.

Alternativ 1: Det första alternativet utgår ifrån att etableringskravet behålls. För att säkerställa att arbetsgivaren får avdrag för premier för en försäkring som är meddelade utomlands, föreslås att en uttrycklig regel om detta tas in i inkomstskattelagen. En förutsättning är dock att försäkringen skulle ha varit en tjänstepensionsförsäkring om den hade tecknats i en försäkringsrörelse som bedrivs i Sverige och att premierna ryms inom beloppsgränserna för arbetsgivarens rätt till avdrag för framtida pensionskostnader, dvs. såväl de kvalitativa som de kvantitativa villkoren skall vara uppfyllda för rätt till avdrag. Förslaget har också begränsats till försäkringar som har meddelats av EES-försäkringsgivare enligt lagen om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige i en sådan verksamhet som omfattas av den lagen.

Alternativ 2: Det andra förslaget utgår ifrån att etableringskravet slopas för försäkringar som tecknas av arbetsgivare för att säkra en framtida pensionsutfästelse om försäkringen meddelas inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Försäkringen skall vara meddelad av en EES-försäkringsgivare enligt lagen om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige. Vidare krävs att verksamheten, som försäkringen är meddelad i, bedrivs enligt nämnda lag. Dessutom skall försäkringsavtalet innehålla ett villkor om att försäkringsgivaren åtar sig att lämna kontrolluppgifter enligt lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter. Definitionen av pensionsförsäkring i inkomstskattelagen föreslås utvidgas med ifrågakvarande försäkringar.

Förmögenhetsskatt

Fysiska personers innehav av kapitalförsäkringar utgör skattepliktiga tillgångar vid förmögenhetsbeskattningen. Arbetsgruppen föreslår att försäkringar som skulle vara pensionsförsäkringar, om de hade meddelats i en försäkringsrörelse som bedrivs i Sverige, skall undantas från skattskyldigheten för förmögenhetsskatt. Detta gäller dock bara försäkringar som är meddelade i en verksamhet som bedrivs här enligt lagen om

utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige av en EES-försäkringsgivare. Bilaga 1

Utdrag ur departementspromemorians Beskattning av livförsäkringar och EG-rätten (Ds 2003:65) lagförslag¹

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §²

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra och tredje styckena.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 och 7 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1 och 3 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget. *Med pensionsförsäkring jämställs i denna paragraf en sådan kapitalförsäkring som uppfyller villkoren i 58 kap. 6–16 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) om den har meddelats i en verksamhet som bedrivs enligt lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige av en EES-försäkringsgivare.*

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader skall skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning skall också göras om hela behållningen på ett pensionsspar-konto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller avsättning som avses i 3 § fjärde stycket helt upplöses under beskattningsåret. Överläts ett helt

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader skall skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning skall också göras om en *pensionsförsäkring* eller hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 22 och 33 §§ inkomstskattelagen eller avsättning som avses i 3 § fjärde stycket helt upplöses under beskattningsåret.

¹ I bilagan redovisas endast departementspromemorians förslag till ändringar i 9 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel och 3 § lagen om statlig förmögenhetsskatt.

² Senaste lydelse 1999:1264.

försäkringsbestånd från *ett livförsäkringsföretag* till *ett annat sådant företag eller sker fusion enligt 15 a kap. 1 eller 18 § försäkringsrörelselagen (1982:713)* inträder *det* övertagande *företaget* i *det* överlåtande *företagets* skattemässiga situation.

Överlåts ett helt försäkringsbestånd från *en understödsförening* till *en annan sådan förening* inträder den övertagande *föreningen* i den överlåtande *föreningens* skattemässiga situation.

Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004 och tillämpas första gången beskattningsåret 2005.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §³

Vid beräkning av den skattepliktiga förmögenheten skall som tillgång tas upp

1. privatbostadsfastighet och privatbostadsrätt,
2. småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet som på grund av ägarens begäran enligt 2 kap. 9 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229) är näringsfastighet,
3. den del av en näringsfastighet som inrymmer en bostadslägenhet som används eller är avsedd att användas av fastighetsägaren för eget eller närståendes boende,
4. aktie i ett aktieslag som är inregistrerat vid börs i det land där aktiebolaget är hemmahörande samt marknadsnoterad aktie i ett aktiebolag som är hemmahörande i Sverige om ett aktieslag i bolaget den 29 maj 1997 var eller senare har varit inregistrerat vid svensk börs med undantag för huvuddelägares aktie,
5. aktie i ett aktieslag som inte är marknadsnoterat i det land där aktiebolaget är hemmahörande med undantag för huvuddelägares aktie i ett aktiebolag i vilket finns ett aktieslag som är marknadsnoterat,
6. annan sådan delägar rätt som avses i 48 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen än aktie om delägar rätten inte är marknadsnoterad samt andel i handelsbolag med undantag för andel i juridisk person till den del den juridiska personen är skattskyldig,
7. annan marknadsnoterad delägar rätt än aktie, marknadsnoterad fordringsrätt och marknadsnoterad tillgång som avses i 52 kap. inkomstskattelagen,
8. livförsäkring med undantag för
 - a) pensionsförsäkring samt
 - a) pensionsförsäkring *eller sådan kapitalförsäkring som uppfyller villkoren i 58 kap. 6–16 §§ inkomstskattelagen om den har meddelats i en verksamhet som bedrivs enligt lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige av en EES-försäkringsgivare, samt*
 - b) livförsäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar,
9. rätt till livränta eller därmed jämförlig utbetalning med undantag för rätt till
 - a) utbetalning på grund av försäkring,

³ Senaste lydelse 2000:1345.

- b) utbetalning på grund av tidigare anställning samt
 - c) underhållsbidrag,
 - 10. kontobehållning med undantag för behållning på pensionsspar-konto,
 - 11. fordran i pengar och liknade betalningsmedel samt fordran av-seende marknadsnoterad tillgång som anges i 4, 5 eller 7,
 - 12. pengar och liknade betalningsmedel till den del de sammanlagt överstiger 25 000 kronor,
 - 13. lösöre med undantag för
 - a) inre lösöre för personligt bruk,
 - b) yttre lösöre för personligt bruk till den del det enskilda föremålets värde understiger 10 000 kronor,
 - c) fordon som avses i 9 § första stycket fordonsskattelagen (1988:327) samt
 - d) lösöre som är deponerat på museum eller liknande inrättning, om tillgången inte ingår i sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 och 11 §§ inkomstskattelagen i annat fall än enligt 2 och 3.
- Undantaget i första stycket 4 och 5 för huvuddelägares aktie tillämpas på
1. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier var inregistrerade vid börs vid utgången av år 1991, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan denna tidpunkt,
 2. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier har inregistrerats vid börs första gången efter utgången av år 1991, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan inregistreringen,
 3. aktie i ett aktiebolag i vilket aktier har marknadsnoterats första gången efter utgången av år 1996, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan marknadsnoteringen,
 4. aktie som har förvärvats med stöd av aktie som avses i 1-3, om aktien har innehafts direkt eller indirekt av en huvuddelägare sedan detta förvärv,
 5. aktie som avses i 1-4 och som har förvärvats av ett barn eller barnbarn till huvuddelägaren och i förekommande fall därefter åter förvärvats av huvuddelägaren och som har innehafts direkt eller indirekt av ett barn, barnbarn eller av huvuddelägaren sedan först nämnda förvärv.

Med huvuddelägare avses sådan aktieägare som, ensam eller tillsammans med närstående, innehade aktier direkt eller indirekt motsvarande minst 25 procent för röstvärdet av aktierna i bolaget vid utgången av år 1991 i fråga om aktier i ett aktiebolag i vilket aktier var inregistrerade vid den tidpunkten och i övriga fall vid tidpunkten för inregistrering eller marknadsnotering som avses i andra stycket. Som huvuddelägare anses även dödsboet efter sådan aktieägare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004 och tillämpas första gången vid 2005 års taxering.

Förteckning över remissinstanser till departementspromemorian Beskattning av livförsäkringar och EG-rätten (Ds 2003:65)

Efter remiss har yttrande över departementspromemorian avgetts av Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län, Statens pensionsverk, Finansinspektionen Skatteverket, Konkurrensverket, Svenska Kommunförbundet, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Föreningen Auktoriserade Revisorer, Tjänstemännens Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Bankföreningen, K P Pension & försäkring, Svenska Aktuarienämnden, Svenska föreningen för partsförvaltande institut för risk- och pensionsplaner och Swedish Pension Fund Association.

Riksförsäkringsverket, Arbetsgivarverket, och Sveriges Akademikers Centralorganisation har angett att de avstår från att lämna synpunkter.

UFL-förbundet, Näringslivets nämnd för regelgranskning och Utländska försäkringsbolags förening har inte svarat på remissen.

Förteckning över remissinstanser till Svenska Bankföreningens hemställan om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel (Fi2003/2196)

Efter remiss har yttranden över Svenska Bankföreningens hemställan inkommit från Sveriges Riksbank, Riksskatteverket, Finansinspektionen, Näringslivets nämnd för regelgranskning och Svenskt Näringsliv.

Sveriges Försäkringsförbund har avstått från att yttra sig.

Länsförsäkringsbolagens förening och Utländska försäkringsbolags förening har beretts tillfälle att yttra sig men har inte svarat.

Yttranden har även inkommit från Fondförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv, Handelsbanken Liv Försäkringsaktiebolag, Försäkringsbolaget SPP samt Euroben Life & Pension Ltd.